

לעילוי נשמות
יומטוב בן אסתר אליאסי ז"ל
שרה בת חושה כחלון ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

בין ירושלים למקדש

עיון בפרשת השבוע על פי "התורה והמצוה" למלבי"ם

6. מאמרי הראי"ה עמוד 173-174: ממלכת כהנים וגוי קדוש ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש (שמות י"ט ו'). התורה והממלכה, בישראל קשורים זה עם זה קשר בל ינתק. המלך בשבתו על כסא ממלכתו, כתב לו את ספר התורה המיוחד לו, כמשנה התורה, כתיבה מיוחדת בתור מלך מושל על העם ומנהיג את החיים החברתיים של הכלל, חוץ מהספר הרגיל שכל אחד מישראל צריך לכתוב לעצמו, ... אנו למדים ... שקבלת התורה בישראל קבלה כפולה היא, קבלת חובת היחיד ... וקבלת התורה, בתור קבלתה של האומה המנהיגה את חייה החברתיים, בתור לאום. אמנם, עבודה קשה היא ביחוד שמירת התורה הכללית הממלכתית, עבודה הרבה יותר קשה מהשמירה של התורה היחידית. כי התורה ומצותיה באו לצרף את הבריות, ומלאכת הצירוף של הכלל כולו בתור חברה הזקוקה לעניינים מדיניים, הוא הרבה יותר מסובך בדרך עבודתו ממלאכת הצירוף של כל יחיד כשהוא לעצמו בתור איש פרטי. כי הרי עניניו הרואות שגם המוסר האנושי הפשוט, בדברים שחוש הצדק הטבעי הוא מסייע אותו, עד כמה שאצל הפרטים יש לו על כל פנים איזה אחיזה בחיים, לא זכתה האנושיות בכללותה עדיין, שיהיה מוסכם בתור חובת מוסר ביחס להמדיניות הצבוריות, ואפילו המפלגתית כולה. ובשביל כך אנו יודעים שאותו היצר הרע שבאדם הפרטי הרי הוא מתגבר בכפלי כפלים בהאדם המדיני הכללי, עד שכל מושגי הטוב והרע, הצדק והרשע הרי הם נעשים אבודים לגמרי מתוך המהומה המדינית והקלחת הממלכתית הרוחת, אשר היא כים נגרש, ובשביל כך נטע יוצר העולמים מראש ומקדם את שמו של משיח לפני בריאת העולם, לפני שמש ינון שמו. כח ממלכתי נגזר מעצם היסוד שבקדושה מוכן הוא בעומק נשמת ישראל הכללית, לפני שמהומת החיים של העולם כולו תוכל לרשום עליו את הרשמים של מחיקת הצדק ואבדן המוסר, הבא במדה הרגילה מתוך הזרם הנורא שבהשתערות גלי החיים החברתיים. ... והיה זה לנו לאות, שבאותה התנועה שהננו מרגישים בה את הצמיחה החברתית הלאומית, אנו חייבים לרומם בה את המדריגה המוסרית ואת הזיקה ליסוד הקודש שלנו, בכחה של תורתנו הקדושה שהיא תורת חיים מקור הצדק ומעין האמת. ... כי חובתנו היא לא רק להיות אנשי קודש בתור אנשים פרטיים, כי אם גם וביחוד להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש ולשאוף ליסוד ממלכתי מקודש, ... במהרה בימינו אמן.

של התנגשות להתפשט בכחו, כי לא נצטוינו לשאת חרב ומלחמה ולקרא בשם ד' לעמים לא ידעוהו, כי אם כאשר יגדל שם ישראל, ועמים רבים יראו את ההוד והתפארת הקדושה, ושלום העולמים הנמשך מהוד דעות נשגבות כאלה, ... בלא פגישה של התנגשות, ובלא התגברות, ירוצו לבקש את ד' אלהי ישראל. א"כ ביהמ"ק, מקום האורה, לא בנצח יתגבר, לא בהוראת נצוח, המורה התגברות של פגישה על ההתנגדות, כ"א בהוד הנתון עליו, ... לפניו יכרעו איים, ועמים רבים יבקשו פני ד' בהר ציון, ע"פ תביעה הבאה מהכרה פנימית מצדם, שזהו ערך פעולת ההוד, כהוד מלכות הנתון על מלך רב צדק ואביר חכמה, שמאבהה ורוממות נפש ירוצו הכל להכנס תחת דגלו.

4. מאמרי הראי"ה עמ' 405-404: הקודש והחול בכל מהלך של חיים. החול הוא מתעורר תחלה ואח"כ מוכרח הקודש להתעורר, להשלים את תהית החול. לעדנו ולהצילו מכעור ומטמיון אוי לו לחול אם יחשוב להשתמש בכח בכורתו. בכח מה שיצא הוא תחלה לאור העולם והמפעל. לאמר על ידי זה: "אני ואפסי עווד", ולא יחפץ לדעת מן הקודש מזוי יקרו והופעת אורו ואזי לו לקודש אם יאמר: "מאחר שיצא החול בתחלה לעולם. הרי השיג את גבולי על כן אני רק ללחום נגדו אדע, להרום את אשר יבנה, לעקור את אשר יטע" תוכן החיים והשקפת ההויה בכרורה ילמדונו אחרת. לגמרי אחרת. הגורל ככה הוא ; החול ידרוך בתחלה על במת החיים אמת הדבר שבתוכיותו. מן הקודש העליון. קודש הקדשים. הוא יונק גם בראשית מצעדיו. אבל בבחירות והכרה אין ערכי הקודש מוכרים כלל בראשית הופעתו של החול, ואחרי הצעדים הראשונים של החול מוכרח הקודש לבוא. להאיר באורו ולהופיע בכבודו.

5. עין א"ה שבת ב', ד', א'
אמר רבי ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי היא אביי אמר שלא יפיה בהן רבא אמר שלא יישן בהן ואמאי קרי ליה בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות רומי וכר'. כלל גדול הוא, שדברים שהם קטנים במעלתם בעניני ההשלמה האנושית הם קדומים בזמנם, והמעלות העליונות שהן גדולות במעלה הן מאוחרות בזמן, מפני שהמעלה הקודמת, שהיא כמו בסיס לה, צריכה להקדם.

1. ברכות נ"ה, א'
במתניתא תנא משמיה דרבי עקיבא לך ה' הגדלה זו קריעת ים סוף והגבורה זו מכת בכורות והתפארת זו מתן תורה והנצח זו ירושלים וההוד זו בית המקדש.

2. מלבים ויקרא י"ט, ט"ז
ולא תהדר פני גדול. ההדר הוא היופי החצוני המיוחד לכל דבר שבו נהדר במינו, כמו פרי עץ הדר. הדר הכרמל. בכור שורו הדר לו. הוא ההדר המיוחד במיני העמח והחי. הדר מלכות רוב עם (משלי יד) הדר זקנים שיבה (שם כ"ט), הדרת חסידים רוממות אל בגרונם (תהלות קמט), הדרת קדש היראה וההדרה (ברכות דף למ"ד ע"ב) וכדומה. והוא מובדל מן הוד שהוא הענין הפנימי הצורני המיפה את הדבר מצד צורתו. כ"א לפי מה שהוא, ויהי כזית הודו (הושע יד), הוד נחרו אימה (איוב לט) הוד מלכות, כ"ז ענין פנימי עצמי, וע"כ לא נמצא ממנו הפעל. ונמצא הדר כבוד הודך. שהיא התגלות ההוד העצמי. ע"י הדר חצוני. וכ"מ שנמצא הוד והדר. ר"ל ההוד העצמי הצורני וההדר החצוני. ובספרי ברכה (סי' שנג) מלמד שניתן לו הוד למשה והדר ליהושע שאילו ניתן הוד ליהושע אין כל העולם יכול לעמוד בו. וכן במד' שוי"ט (תהלים קד). ור"ל שמשה ה' בו עוז הפנימי הנפשי ברוח ה' עליו. ויהושע ה' לו ההדר החצוני קשת וחרב ומלחמה וחיל. ואם ה' ליהושע גם הוד פנימי כמשה לא ה' כל העולם יכול לעמוד בו, אבל הודו הפנימי ה' רק ממש כמ"ש ונתת מהודך עליו. ורק בכור שורו הדר לו. והם רבבות אפרים. ואמר במד' שם על הוד והדר לבשת. מלך ב"ז אם גבור אינו נאה ואם נאה אינו גבור אבל הקב"ה ב' דברים יש בו ההוד וההדר, ר"ל ההוד הוא הגבור והכח העצמי, וההדר הוא כפי מה שמתגלה לאחרים בהדר מלכותו.

3. עולת ראיה א' עמ' רל"ג-רל"ד
והנצח, "זו ירושלים. וההוד, זו ביהמ"ק". תכונת עמדתם של ישראל היא מושלמת בהיותה ממולאה בעז מלכותם, ... בתור עם גדול וקדוש, עם חכם ונבון, כשהם לעצמם. העז הלאומי של המלוכה מקושר עם ירושלים, ששם יש בו כסאות לבית דוד. החוסן הלאומי הישראלי פגש בדרכו מכשולים רבים, ועוד הוא עולל לפגש, וכולם ינצח בעז ד' ויעמד לנצח. נבדל מזה הוא רוח ד' אשר על ישראל, שהוא עתיד להיות לאור עולם, בו אין תכונת הפגישה